

STATSMINISTERIET

Dato: 8. juni 2005

Statsminister Anders Fogh Rasmussens svar på spørgsmål nr. 21 - 28 af 2. juni 2005 stillet af Det Politisk-Økonomiske Udvalg vedrørende forslag til lov om de færøske myndigheders overtagelse af sager og sagsområder (L 169).

Spørgsmål 21:

”Er der nogen juridiske hindringer for, at folketinget kan beslutte at lade de begrænsninger, der fastsættes i § 1, stk. 2, udgå?”

Svar:

Lovforslaget vil indebære, at samtlige sager og sagsområder på Færøerne som udgangspunkt kan overgå til de færøske myndigheder. En gennemførelse af lovforslaget vil således medføre, at de færøske myndigheder med enkelte undtagelser vil kunne få den lovgivende og udøvende magt på Færøerne inden for samtlige sagsområder.

Det følger imidlertid af lovforslagets § 1, stk. 2, at de færøske myndigheder ikke kan overtage sager og sagsområder, der vedrører statsforfatningen, statsborgerskab, Højesteret, udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik samt valuta- og pengepolitik.

Baggrunden for bestemmelsen i § 1, stk. 2, er, at hensynet til rigsfællesskabet eller særlige bestemmelser i grundloven udelukker en færøsk overtagelse af disse sager og sagsområder. Der henvises i den forbindelse til lovforslagets bilag 1, der indeholder en redegørelse for regeringens opfattelse af, hvilke forfatningsmæssige grænser der gælder for adgangen til at overføre yderligere sager og sagsområder til de færøske myndigheder.

Det følger af det anførte, at lovgivningsmagten efter regeringens opfattelse ikke ved lov kan fastsætte, at de færøske myndigheder kan overtage sagsområderne statsforfat-

ningen, statsborgerskab, Højesteret, udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik samt valuta- og pengepolitik.

Spørgsmål 22:

”Er der nogen begrænsning i folketingets kompetence til at vedtage en lov, der anerkender de færøske myndigheders selvstændige kompetence på områderne Statsforfatning, Statsborgerskab, Højesteret, Udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik og Valuta- og pengepolitik?”

Svar:

Der henvises til besvarelsen af spørgsmål 21.

Spørgsmål 23:

”Hvordan skal §4 forstås, når det samtidig fremgår i §1, stk. 2, at lovforslaget ikke omfatter Højesteret?”

Svar:

Det følger af lovforslagets § 2, stk. 2, at sagsområdet ”retsplejen, herunder oprettelse af domstole”, overtages af de færøske myndigheder på et tidspunkt, der fastsættes af de færøske myndigheder efter forhandling med de danske myndigheder, jf. herved liste I, nr. 10.

I lovforslagets § 4 er det om virkningen af, at de færøske myndigheder i givet fald opretter domstole, bestemt, at sådanne domstole har den dømmende magt på Færøerne inden for samtlige sager og sagsområder.

Det fremgår endvidere af lovforslagets § 1, stk. 2, nr. 3, at de færøske myndigheder ikke kan overtage sagsområdet Højesteret. Der henvises om baggrunden for bestemmelsen i § 1, stk. 2, bl.a. til besvarelsen af spørgsmål 21.

Om forholdet mellem lovforslagets § 1, stk. 2, nr. 3, og § 4 kan nærmere oplyses følgende:

De domstole, som de færøske myndigheder måtte oprette efter en overtagelse af sagsområdet ”retsplejen, herunder oprettelse af domstole”, vil være domstole i grundlovens forstand.

I overensstemmelse hermed er det i lovforslagets § 4 præciseret, at sådanne domstole har den dømmende magt på Færøerne inden for samtlige sager og sagsområder. Det kan endvidere nævnes, at det ved lovforslaget bl.a. er forudsat, at de færøske myndigheders oprettelse af domstole vil ske under iagttagelse af grundlovens krav om bl.a. domstolenes uafhængighed, jf. pkt. 6.1. i lovforslagets almindelige bemærkninger og pkt. 3.4.3. i lovforslagets bilag 1.

Bestemmelsen i lovforslagets § 1, stk. 2, nr. 3, om Højesteret skal ses i lyset af, at grundloven indeholder en forudsætning om, at riget har én fælles, øverste domstol (Højesteret). En tilsvarende forudsætning kan siges at følge af et hensyn til rigsenheden. Denne forudsætning indebærer bl.a., at den samlede ordning for behandling af retssager ved domstole, der måtte blive oprettet af de færøske myndigheder, må indrettes på en sådan måde, at visse sager – i lighed med, hvad der gælder for retssager, der behandles ved andre af rigets domstole – kan indbringes for Højesteret.

Der kan om et eventuelt færøsk domstolssystem i øvrigt bl.a. henvises til pkt. 4.3 og 6.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger samt til pkt. 3.4.3 i lovforslagets bilag 1.

Spørgsmål 24:

”Med hvilken begrundelse fastsættes det i § 1, stk. 2, litra 5, at lovforslaget ikke omfatter Valuta- og pengepolitik? Er den færøske valuta- og pengepolitik ikke reguleret efter en færøsk lov fra 1947 – altså før hjemmestyrets indførelse og er dermed ikke reguleret i folketingslovgivning?”

Svar:

Det er i lovforslagets § 1, stk. 2, nr. 5, fastsat, at loven ikke omfatter sagsområdet penge- og valutapolitik. Om baggrunden for bestemmelsen i § 1, stk. 2, henvises til besvarelsen af udvalgets spørgsmål 11 samt til lovforslagets bilag 1, pkt. 3.4.5.

Det færøske pengevæsen er reguleret i lov nr. 248 af 12. april 1949 om pengesedler m.v. på Færøerne og således ikke i færøsk lovgivning. Ved en ressortomlægning i 1998 overførtes sager vedrørende loven om det færøske pengevæsen fra Statsministeriet til Økonomi- og Erhvervsministeriet.

Spørgsmål 25:

”I bemærkningerne (P.22) findes en økonomisk opgørelse, hvor det nævnes, at det færøske landsstyre skal betale 17,6 mio. til Fællesfonden i forbindelse med overtagelsen af præsteboliger. Hvordan er denne vurdering foretaget, og har det færøske landsstyre indvilliget i denne ordning?”

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Kirkeministeriet:

”Under forhandlingerne om overtagelse af sagsområdet ”Folkekirken” i medfør af hjemmestyreløven blev det i november 2002 aftalt mellem Kirkeministeriet og Mentamálaráðið, at der skulle foretages en vurdering af de 8 ejendomme (præsteboliger), der er nævnt i lovforslagets bilag 5.

Der var enighed mellem parterne om, at Landsarkitekten og den byggesagkyndige hos Færøernes Stift skulle foretage vurderingerne. Parterne var også enige om, at Mentamálaráðið skulle drage omsorg for, at vurderingerne blev foretaget, mens mulige omkostninger hermed skulle betales af Kirkeministeriet.

Vurderingerne blev afsluttet den 19. februar 2003.

De 17,6 mio. kr. er bygningernes handelsværdi i medfør af de foretagne vurderinger.”

Jeg kan henholde mig til Kirkeministeriets udtalelse.

Spørgsmål 26:

”Betyder den i spørgsmål 5 nævnte ordning, at det færøske landsstyre også får kompensation, når Fællesfonden sælger aktiver i Danmark?”

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Kirkeministeriet:

”Når der skal betales for de i spørgsmål 25 nævnte ejendomme, hænger det sammen med, at de er erhvervet for fællesfondens midler. Fællesfondens primære indtægtskilde er landskirkeskatten, som alene er blevet betalt af folkekirkens medlemmer i Danmark. Medlemmer af folkekirken på Færøerne har således hverken for så vidt angår præstelønninger eller for så vidt angår fællesfondens øvrige udgifter deltaget i betalingen af disse udgifter gennem betaling af landskirkeskat.

Derfor vil det færøske landsstyre heller ikke få kompensation, når fællesfonden sælger aktiver i Danmark.”

Jeg kan henholde mig til Kirkeministeriets udtalelse.

Spørgsmål 27:

”I bemærkningerne (p.21), nævnes det, at andre tjenesteboliger skal sælges eller købes af det færøske landsstyre og at provenuet søges henlagt til Dansk-færøsk kulturfond. Hvordan er denne aftale nedfældet og hvordan er vurderingerne foretaget?”

Svar:

Det er i lovforslagets § 1, stk. 2, fastsat, at de færøske myndigheder overtager de reale aktiver, der er direkte forbundet med en sag eller et sagsområde, der overgår.

Af lovforslagets bemærkninger i afsnit 7.1. Økonomiske konsekvenser af lovforslaget fremgår, at værdien af statens reale aktiver på Færøerne, som er direkte tilknyttet de sagsområder, som kan overgå til de færøske myndigheder i medfør af lovforslaget, er vurderet til at udgøre ca. 110 mio. kr. Forslaget indebærer, at disse værdier uden videre og vederlagsfrit overtages af de færøske myndigheder i forbindelse med det enkelte sagsområdes overtagelse.

Af lovforslagets bemærkninger fremgår endvidere, at værdien af den danske stats reale aktiver på Færøerne, der ikke er direkte tilknyttet sagsområderne (tjenesteboliger etc.), skønnes at udgøre 16 mio. kr. Disse reale aktiver overgår ikke til de færøske myndigheder i forbindelse med overtagelse af de enkelte sagsområder. Regeringen vil imidlertid i forbindelse med de færøske myndigheders overtagelse af de enkelte sagsområder, hvor regeringen realiserer disse statslige reale aktiver, søge provenuet tillagt Dansk-Færøsk kulturfond.

Denne ordning har været drøftet med Færøernes landsstyre og har som en del af lovforslaget været i høring bl.a. hos de færøske myndigheder forud for fremsættelsen af lovforslaget for Folketinget.

Finansministeriet har til brug for lovforslaget bedt de relevante ressortministerier om at opføre værdien af de berørte ejendomme. I de tilfælde, hvor det ikke var muligt at angive markedsprisen, kan ministeriernes vurdering bygge på, hvad en opførelse af en tilsvarende bygning mv. koster i dag eller på de oprindelige anlægsomkostninger (pl-opregnet).

Der findes ingen offentlig ejendomsvurdering på Færøerne.

Spørgsmål 28:

”I bemærkningerne (p. 17) nævnes det: ”For at efterleve kongerigets forpligtelser er det i en række tilfælde påkrævet at gennemføre interne opfyldeshandlinger i form af bl.a. lovgivning. Det følger af pligten for de færøske myndigheder til at respektere internationale forpligtelser, der gælder for Færøerne, at de færøske myndigheder i sådanne tilfælde har pligt til at gennemføre den nødvendige lovgivning mv. på Færøerne, i det omfang der er tale om varetagelse af et rigsansliggende, der på det tidspunkt er overgået til færøske myndigheder.” Indebærer disse bemærkninger en stramning af den gældende hjemmestyreløvs? Har de færøske myndigheder pligt til at f.eks. at gennemføre lovgivning, der begrænser hvalfangst, hvis Danmark indgår en international forpligtelse dertil? Vil færøske myndigheder være forpligtet til at gennemføre opfølgende lovgivning f.eks. vedrørende import og eksport, indrejse og udrejse, udlevering af personer o.l., hvis Danmark har indgået en forpligtelse dertil f.eks., i forbindelse med Irak-krigen?

Svar:

Lovforslaget medfører ingen ændringer i hjemmestyrelovens § 5, hvorefter ”de færøske myndigheders kompetence er undergivet den begrænsning, der følger af de til enhver tid bestående traktatmæssige og andre internationale rettigheder og forpligtelser”. Af lovforslagets § 5, stk. 1, fremgår, at hjemmestyrelovens § 5 finder tilsvarende anvendelse i forhold til sager og sagsområder, der er omfattet af lovforslaget.

Lovforslagets almindelige bemærkninger i pkt. 5.2. vedrørende hjemmestyrelovens § 5 indeholder en beskrivelse af den gældende retstilstand og er således ikke udtryk for en ”stramning af den gældende hjemmestyreløvs”.

Det kan i øvrigt oplyses, at danske ratifikationer eller andre godkendelser af folkeretlige forpligtelser som udgangspunkt gælder for hele riget. Det samme gælder for folkeretlige forpligtelser, som kan opstå uden dansk samtykke, f.eks. bindende vedtagelser i FN's Sikkerhedsråd og folkeretlig sædvaneret. Vedtagelser inden for EU er derimod ikke bindende for Færøerne, idet EU-traktaterne ikke gælder for Færøerne. Den følgende fremstilling angår derfor ikke EU-forpligtelser.

Ved internationale forhandlinger, som angår spørgsmål, hvor Færøerne har særlige interesser, vil Færøernes landsstyre normalt bliver inddraget i forberedelserne og efter omstændighederne også deltage i den danske forhandlingsdelegation.

I medfør af hjemmestyreløven høres de færøske myndigheder, forinden der indhentes ratifikationssamtykke fra Folketinget til traktater eller andre folkeretlige overenskomster, som berører særlige færøske interesser. Efter gældende praksis høres de færøske myndigheder i videre omfang end, hvad der følger af hjemmestyreløven.

Hvor de færøske myndigheder anmoder om, at den pågældende folkeretlige aftale ikke skal finde anvendelse for Færøerne, følges dette ønske normalt i det omfang, ønsket er foreneligt med den pågældende aftales formål og indhold.

Folkeretlige aftaler, som efter deres eget indhold er anvendelige for Færøerne, vil derfor - hvis Danmark ikke ved ratifikationen eller godkendelsen har tilkendegivet noget andet - være folkeretligt gældende også i relation til Færøerne.

De regler, der gælder i Den Internationale Hvalfangstkommission (IWC), herunder f.eks. om forbud eller begrænsning af hvalfangst, omfatter i overensstemmelse hermed hele riget, medmindre der er fastlagt særlige undtagelser. Moratoriet for kommerciel hvalfangst inden for IWC gælder således også i relation til Færøerne, og er gennemført af de færøske myndigheder i færøsk lovgivning.

De regler, der gælder f.eks. i WTO om international handel, vil på samme måde være folkeretligt gældende i relation til Færøerne, idet det dog bemærkes, at WTO's regelsæt finder anvendelse for særskilte toldområder.

Danmark har ikke indgået særskilte folkeretlige aftaler om indrejse, udrejse, udlevering af personer, o.l. i forbindelse med danske militære styrkers tilstedeværelse i Irak, som kræver vedtagelse af særlige færøske gennemførelsesforanstaltninger.

I øvrigt gælder de oven for angivne almindelige regler og principper også for folkeretlige aftaler m.v. om indrejse, udrejse, udlevering af personer m.v.